

Sygn. akt I CZ 121/10

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa E. I. Spółki z o.o. w W.

przeciwko O. Spółce z o.o. w D.

o wydanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 listopada 2010 r.,

zażalenia strony pozwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego

z dnia 20 maja 2010 r.,

oddala zażalenie i nie obciąża pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Powódka E. I. sp. z o.o. w W. wniosła o nakazanie pozwanej O. sp. z o.o. w D. wydania ruchomości opisanych w pozwie w pkt. od 1 do 16 w terminie tygodnia od dnia wydania wyroku, zaś w wypadku nie wykonania powyższego obowiązku w terminie, zażądała zobowiązania pozwanej do zapłaty na rzecz powoda kwoty 88.626 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 czerwca 2007 r. do dnia zapłaty. Na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd powyższego roszczenia powódka zgłosiła żądanie ewentualne domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 88.626 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2007 r. do dnia zapłaty. Jak wynika z uzasadnienia pozwu powyższa kwota stanowi równowartość dochodzonych pozwem ruchomości.

Sąd Rejonowy wyrokiem zaocznym z 29 czerwca 2009 r. nakazał pozwanej spółce wydanie powódce opisanych w pozwie ruchomości, przy czym nie wypowiedział się na temat żądania zasądzenia od pozwanej spółki kwoty 88.626 zł.

Wyrok zaoczny, podobnie jak odpis pozwu został doręczony pozwanej spółce, która nie wniosła sprzeciwu w terminie określonym w art. 344 § 1 k.p.c., w konsekwencji czego wyrok zaoczny uprawomocnił się z dniem 1 sierpnia 2009 r.

Przed uprawomocnieniem się wyroku zaocznego powodowa spółka złożyła wniosek o jego uzupełnienie wskazując, że Sąd nie orzekł o całości żądania, które zostało sformułowane w sposób alternatywny.

W piśmie procesowym, stanowiącym w istocie odpowiedź na wniosek o uzupełnienie wyroku, pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wniosek o uzupełnienie wyroku zaocznego Sąd Rejonowy rozpoznał na rozprawie, na której oddalił wnioski dowodowe pozwanej uznając je za niedopuszczalne i bezprzedmiotowe, a następnie wyrokiem z 26 listopada 2009 r. w pkt I orzekł, że uzupełnia wyrok zaoczny z dnia 29 czerwca 2009 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Wydziale Gospodarczym w sprawie o sygn. akt GC 474/09 w ten sposób, iż w przypadku nie wydania przez pozwaną O. sp. z o.o. w O. powódce E. I. sp. z o.o. w W. ruchomości wymienionych w pkt I wyroku w terminie 7 dni od jego uprawomocnienia się, nakazuje zapłacić pozwanej O. sp. z o.o. w O. na rzecz powódki E. I. sp. z o.o. w W. kwotę 88.626, 00 zł. W punkcie II wyroku

uzupełniającego Sąd Rejonowy oddalił wniosek w pozostałej części. W uzasadnieniu wskazał, że żądanie pozwu sformułowane w sposób alternatywny co do jego zasadności zostało rozstrzygnięte wyrokiem zaocznym z 29 czerwca 2009 r., w którym Sąd nakazał pozwanej wydanie powódce ruchomości. W wyroku tym Sąd przez oczywistą niedokładność nie orzekł o obowiązku zapłaty równowartości przedmiotowych ruchomości, w przypadku nie wykonania obowiązku ich wydania. Sąd uznał, że wniosek powoda o uzupełnienie wyroku o żądanie alternatywne jest wobec prawomocnego rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia o nakazanie wydania ruchomości niewątpliwie uzasadniony wyjaśniając przy tym, że uwzględnienie wniosku o uzupełnienie w zakresie żądania alternatywnego nie może prowadzić do ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy.

Pozwana od powyższego wyroku wniosła apelację, którą Sąd Okręgowy postanowieniem z 20 maja 2010 r. odrzucił. W uzasadnieniu wskazał, że niewątpliwie treść wyroku z 26 listopada 2009 r. należy do materii, która powinna znaleźć się w wyroku zaocznym z 29 czerwca 2009 r. i w tym sensie stanowi jedynie uzupełnienie wyroku zaocznego. Sąd Rejonowy pomimo wyznaczenia rozprawy i wydania wyroku oznaczonego jako „oczny”, de facto zastosował reguły obowiązujące przy wydaniu wyroku zaocznego w oparciu o przepis art. 479¹⁸ § 2 k.p.c. Wydanie wyroku na rozprawie odbyło się bowiem w warunkach „zaoczności” – pozwany jedynie formalnie zajął stanowisko w sprawie i składał wnioski dowodowe, jednakże sąd wniosków tych i twierdzeń nie uwzględnił, uznając je za niedopuszczalne. Zdaniem Sądu Okręgowego w takiej sytuacji procesowej Sąd Rejonowy powinien wydać wyrok zaoczny uzupełniający wyrok zaoczny z 29 czerwca 2009 r. i kierując się treścią art. 343 k.p.c. z urzędu doręczyć obu stronom odpis wyroku, umożliwiając pozwanemu wniesienie w terminie przewidzianym w art. 344 k.p.c. sprzeciwu od wyroku zaocznego w części, w której został uzupełniony wyrokiem z 29 listopada 2009 r. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał apelację pozwanego za niedopuszczalną i na podstawie art. 370 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pozwana sformułowała pod adresem Sądu szereg zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego

wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co, następuje:

Wyrok zaoczny sąd co do zasady wydaje na rozprawie, w wypadkach wskazanych w art. 339 i art. 340 k.p.c., tj. w sytuacji bezczynności pozwanego, który został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy i któremu przed rozprawą doręczono pozew lub inne pisma procesowe, przy czym sąd nie wyda wyroku zaocznego, jeżeli pozwany żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności albo składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie. Sąd nie wyda wyroku zaocznego również w sytuacji, gdy twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych budzą wątpliwości lub zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie wskazuje się, że w takiej sytuacji nie można wydać wyroku zaocznego opierając się na tych twierdzeniach oraz, że należy przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (orz. SN z 14 sierpnia 1972 r., III CR 153/72, OSNCP 1973, nr 5, poz. 60). Wyjątkowo tylko, w sytuacji określonej w art. 341 k.p.c. sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym tzw. zastrzeżony wyrok zaoczny.

Wbrew twierdzeniom skarżącej Sąd Okręgowy nie naruszył art. 339 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, iż można wydać wyrok zaoczny mimo przeprowadzenia rozprawy, zajęcia przez strony stanowiska i brania czynnego udziału w postępowaniu sądowym. Taki pogląd nie został wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Okręgowy wyraźnie natomiast wskazał, że Sąd Rejonowy wydając wyrok uzupełniający zastosował reguły obowiązujące przy wydaniu wyroku zaocznego zgodnie z art. 479¹⁸ § 2 k.p.c., że wydanie wyroku na rozprawie odbyło się w warunkach „zaoczności”. Na uwzględnienie nie zasługuje również zarzut naruszenia art. 339 § 2 k.p.c. przy pomocy którego skarżąca podjęła próbę zakwestionowania wyroku zaocznego z 29 czerwca 2009 r. Zważyć należy, że wyrok ten uprawomocnił się na skutek braku sprzeciwu pozwanej spółki i jako prawomocny nie może być na tym etapie postępowania, w ten sposób przez nią kwestionowany.

Nie ma również racji skarżąca twierdząc, że wyrok uzupełniający nie może być wyrokiem zaocznym. Wprawdzie trafnie zauważa, że treść art. 351 § 3 k.p.c. jasno wskazuje, że orzeczenie uzupełniające zapada w formie wyroku chyba, że dotyczy kosztów lub rygoru natychmiastowej wykonalności, to jednak powołany przepis nie wyklucza wydania w takiej sytuacji wyroku zaocznego. Przyjmując zatem, że zastosowanie będą miały zasady ogólne, które nie zostały wyłączone w postępowaniu z wniosku o wydanie wyroku uzupełniającego, to taki wyrok, w zależności od wcześniejszej postawy pozwanego, w chwili wydawania wyroku uzupełnianego, może mieć charakter zaoczny.

Z kolei zarzut naruszenia art. 351 § 1 k.p.c. dotyczy wadliwości postępowania w przedmiocie uzupełnienia wyroku. Zważyć jednak należy, że Sąd Okręgowy nie dopuścił się, a nawet nie miał możliwości dopuścić się uchybień w tym zakresie bowiem nie orzekał w przedmiocie wniosku o uzupełnienie wyroku. Postępowanie zainicjowane wnioskiem o uzupełnienie nie toczyło się przed tym Sądem a nadto tenże Sąd odrzucając apelację od przedmiotowego wyroku zaocznego nie poddał tego postępowania merytorycznej ocenie. Prawdą jest natomiast, że Sąd wydając wyrok uzupełniający miał obowiązek zbadania podstawy prawnej i faktycznej roszczenia alternatywnego. W literaturze trafnie podnosi się, że wniosek o uzupełnienie jest ściśle związany z żądaniem pozwu, jego zakresem. Nieorzeczenie o całym żądaniu jest wynikiem konkretnych wadliwości, które mogą ujawnić się bezpośrednio po wszczęciu postępowania lub powstać dopiero na etapie wyrokowania. Przebieg postępowania, czynności podejmowane przez sąd i strony w jego toku z reguły będą wskazywały, czy ich przedmiotem było całe żądanie (wszystkie żądania pozwu) czy też tylko część (niektóre żądania). W zależności od tego, jakich uchybień dopuścił się sąd, który wydał wyrok podlegający następnie uzupełnieniu, różny kształt może przybrać postępowanie zainicjowane wnioskiem o uzupełnienie wyroku, w którego toku wspomniane uchybienia powinny zostać usunięte. Trafnie wyjaśnił to Sąd Najwyższy w wyroku z 24 maja 1973 r., II CR 235/73, (nie publ.), że sąd pierwszej instancji rozpoznając wniosek o uzupełnienie wyroku, nie jest ograniczony materiałem zebrany w sprawie i ma prawo, a nawet obowiązek przeprowadzenia nowych dowodów i dokonania dodatkowych ustaleń niezbędnych do oceny zasadności żądania

objętego wnioskiem o uzupełnienie. Nie można wykluczyć również takiej sytuacji, że przeprowadzenie postępowania dowodowego będzie zbędne, a nawet niedopuszczalne, a sam wyrok uzupełniający w istocie ograniczy się do swoistej korekty oczywistego przeoczenia sądu.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia art. 78, art. 77 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 176 Konstytucji RP oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. to należy tylko wskazać, że nie dochodzi do obrazy powołanych przepisów w sytuacji, w której strona korzysta nieprawidłowo z przysługującego jej prawa do zaskarżenia orzeczenia sądowego i wskutek tego spotyka się z zasadnym odrzuceniem wniesionego przez nią środka (postanowienie SN z 21 marca 2000 r., II CKN 713/00, (nie publ.).

Trafnie zatem Sąd Okręgowy odrzucił apelację pozwanej jako niedopuszczalną przyjmując, że została wniesiona od wyroku zaocznego uznając jednocześnie, że pozwanemu przysługuje sprzeciw od uzupełniającego wyroku zaocznego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.